

Inleiding

In het bestuurlijk overleg POP3 van oktober 2016 is besloten om specifiek voor de POP3 middelen voor internationale doelen (€ 200 mln) een periodieke rapportage op te stellen. Deze middelen worden ingezet om de landbouw te stimuleren te voldoen aan de KRW en Nitraatrichtlijn, door middel van vermindering van de uit- en afspoeling van onder meer nutriënten.

De adviesgroep Water, bestaande uit vertegenwoordigers van het Rijk, de provincies, de waterschappen en de LTO, biedt hieronder de voortgangsrapportage per 1 april 2019 aan.

Nadat in 2018 duidelijk werd dat de bestuurlijke aandacht minder actief nodig was heeft het LBPOP besloten dat de rapportage vanaf 2019 opgesteld wordt voor het CvT, waarbij de rapportage voor kennisgeving aangeboden wordt aan het LBPOP. Dit betekent dat de voortgangsrapportage dit jaar opgenomen is in de voorbereiding van het CvT. Het CvT vergadert in juni en december. Deze rapportage is opgesteld voor bespreking in het CvT van 22 juni 2019.

De rapportage is opgebouwd uit informatie verzameld via een uitvraag aan provincies en waterschappen over de uitvoering van de projecten. Niet alle organisaties hebben actief informatie toegestuurd, zodat het volledige beeld niet gegarandeerd kan worden.

Na de ontvangst van informatie van provincie en waterschappen en ook de DAW-coördinatoren, die via een eigen informatieproces aanleveren, is er inmiddels beeld over 620 projecten. Dit is een behoorlijke toename ten opzichte van de laatste rapportage 500 projecten. Samen met het DAW supportteam wordt gewerkt aan de optimalisatie van de informatie. Het is duidelijk dat alle betrokken partijen het belangrijk vinden om goede informatie aan te leveren.

In de bijgaande dashboard (bijlage 1) wordt ook duidelijk zichtbaar dat de beschikbare budget grotendeels ingezet zijn ruim 85% van het EU budget is inmiddels beschikt of betaald het restant betreft nog niet afgeronde openstellingen (incl. ontvangen aanvragen). Tevens is van de contrafinanciering (€ 100 mln) 65% in uitvoering of afgerond. Daarnaast is 13% van de het budget gereserveerd voor projecten in voorbereiding.

De voortgang van de ambitieuze opgave komt duidelijk in de fase van uitvoering. De adviesgroep meent dat **"de pap gestort is"**.

Provincies zetten de POP-middelen voor de maatregelen waarvoor budget is gereserveerd (fysieke maatregelen DAW, samenwerking voor innovatie en niet productieve investeringen, waarbij een belangrijke stimulans wordt geleverd aan de internationale doelen (KRW en Nitraatrichtlijn). De waterschappen en provincies hebben meestal nadrukkelijk beleid gemaakt over de inzet van de contrafinanciering, variërend van maatregelen passend binnen de gebiedsprocessen, welke gestart zijn, en aparte regionale subsidieregelingen.

Conclusies over inzet pijler 1 middelen € 100 mln

1. De inzet van de EU-middelen (€ 100 mln) bereikt bijna zijn voltooiing. Naar verwachting hebben de provincies alle middelen minimaal opengesteld. De vaststelling van de projectvoorstellen zal naar verwachting medio 2019 zijn afgerond.
2. Op 1 april 2019 hebben subsidieaanvragers voor ruim € 95 mln projectvoorstellen ingediend, hiervan is € 85 mln beschikt en doorloopt € 10 mln de beoordelingsfase.
3. De inzet van de nationale middelen t.b.v. vermindering uit- en afspoeling nutriënten (€ 100 mln) wordt ook zichtbaar. Ruim € 57 mln is gereserveerd voor projecten in uitvoering en € 13 mln voor projecten in voorbereiding. Tevens zijn projecten afgerond (€ 7 mln).

4. 620 waterprojecten zijn in ontwikkeling en uitvoering, waarvan ongeveer 85% een bijdrage levert aan de waterkwaliteit (waaronder vermindering van emissie nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen).

Acties

Belangrijke acties voor provincies en waterschappen zijn in 2019:

- De provincies streven er naar om in 2019 het budget voor de maatregelen internationale doelen binnen het uitvoeringsprogramma POP3 volledig beschikt te hebben;
- Provincies en waterschappen stimuleren de start van nieuwe projecten, onder meer door het openstellen van subsidieregelingen als contraprestatie op de beschikbare POP3 middelen (nationale financiering). De regeling en de nieuwe projecten passen duidelijk binnen de kaders van de bestuurlijke afspraak (DAW of waterkwaliteit).

Belangrijke acties voor de adviesgroep voor de komende periode:

- De adviesgroep zal samen met DAW-coördinatoren en waterschappen verder werken aan het optimaliseren van de informatie over de voortgang van de projecten en in beeld brengen van de samenwerking tussen verschillende belanghebbenden;
- De adviesgroep zal een nadere analyse uitwerken van de soort gesteunde projecten en gebiedsprocessen en de bijdrage aan de landbouw en platteland;
- De adviesgroep zal de kennisverspreiding over goede watervoorbeelden verder stimuleren;

Voortgang openstellingen

De provincies hebben op 1 april 2019 alle Europese middelen voor internationale doelen (POP3) opengesteld. Hiervan is ruim € 85 mln. beschikt (200 aanvragers¹) en voor het overige bedrag doorlopen de subsidieaanvragen (210 aanvragers) de vaststellingsprocedures. De openstellingen betreffen maatregelen met een mix van kennisprojecten, innovatieve productieve investeringen, samenwerking voor innovatie wateropgaven, niet productieve investeringen en blauwe diensten. Een aantal openstellingen kent een hogere subsidieaanvraag dan het plafondbedrag. In enkele provincies is besloten om een extra bedrag beschikbaar te stellen, zodat mogelijke onderuitputting van de Europese middelen voorkomen wordt. Met de waterschappen zijn hierbij afspraken gemaakt over het leveren van de contraprestatie in de vorm van extra projecten vanuit nationale middelen.

De provincies hebben naar verwachting eind 2019 het volledige budget verplicht.

Nu de vaststellingsfase bijna is afgerond richten Provincies en RVO.nl hun samenwerking op de besluitvorming rond het declaratieproces. Tijdig declareren van de beschikbare EU middelen, onder meer noodzakelijk om decommitting te voorkomen (N+3) is goede voorlichting aan eindbegunstigden, attendering van eindbegunstigden en optimaliseren van het proces van deelbetalingen noodzakelijk. Op 7 mei is door het Regiebureau in samenwerking met RVO.nl en SNN een masterclass georganiseerd over dit onderwerp.

Tevens gaan provincies met de grote subsidieaanvragers afspraken maken over periodiek declareren, zodat voldoende zekerheid behaald wordt voor tijdig declareren (N+3) en de behandeling van de declaraties beter zijn in te plannen.

Een deel van de middelen voor internationale doelen (6%) wordt ingezet voor afspraken met collectieven voor beheermaatregelen water binnen de uitvoering van het Agrarisch Natuur en landschapsbeheer (ANLb). In sommige provincies zijn al maatregelen genomen. Op dit moment ondernemen provincies acties om het maatregelenpakket optimaal in te zetten.

De waterschappen en provincies hebben over de inzet van de nationale middelen van € 100 mln. afspraken gemaakt.

De nadere uitwerking varieert per provincie van het openstellen van een provinciale of regionale (subsidie)regeling voor DAW projecten tot de uitvoering van gebiedsprojecten gezamenlijk met de landbouwers.

¹ Bij bepaalde maatregelen (o.a. fysieke investeringen DAW) worden een groep van aanvragers gezien als een project. Dit verklaart het grote verschil met de projecten.

In enkele provincies is de regionale uitvoeringsregeling DAW opengesteld. De regeling is door de EU-commissie positief beoordeeld op staatssteun aspecten.

Van belang is dat de uitwerking aansluit op de afspraken die gemaakt zijn om de problematiek van de landbouw op te lossen.

Voortgang projecten

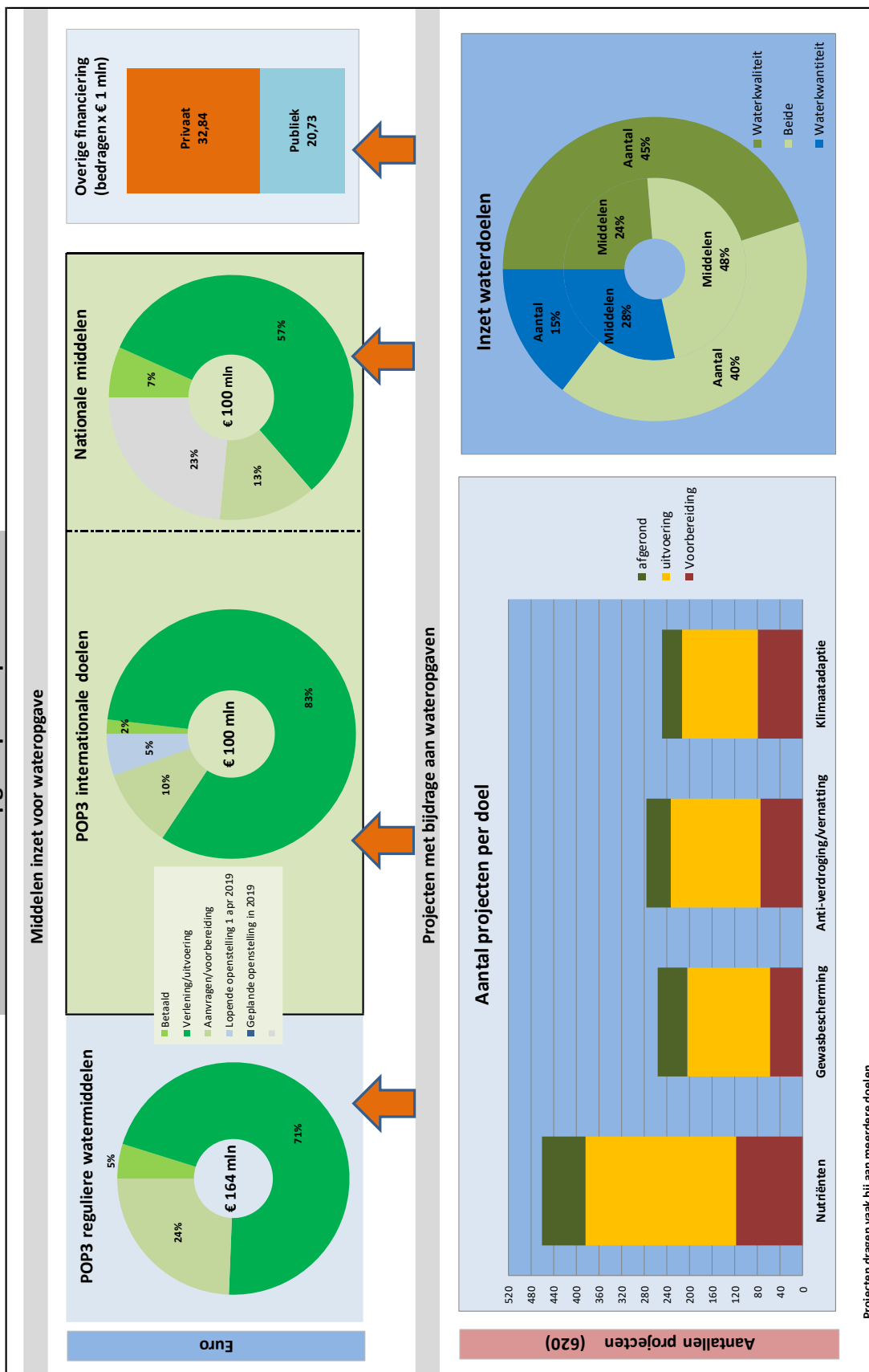
De uitvoering van de water opgave krijgt steeds meer gestalte. Op 1 april zijn 620 projecten (rapportage augustus 2018: 500 projecten) geïnventariseerd, waarvan bijna 80% een bijdrage levert aan de vermindering van de uit- en afspoeling van nutriënten. De overige projecten leveren eveneens een bijdrage aan de internationale KRW doelen en het 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn. De projecten tonen aan dat de samenwerking tussen waterschappen en agrariërs breed gedragen is. Volgens opgave van de DAW-coördinatoren is ongeveer 50% van de landbouwers (in)direct betrokken bij de projecten.

Het dashboard op bijlage 1 toont de bijdrage van de projecten aan de verschillende doelen (vermindering nutriënten, gewasbescherming en opgave vernatting en verdroging en klimaatadaptatie). Tevens is inzicht in de verdeling van projecten en middelen voor de doelen waterkwantiteit en waterkwaliteit. Hierbij is wel een kanttekening dat nog niet van alle projecten een financiële onderbouwing beschikbaar is.

De brede betrokkenheid bij het inventariseren van projecten (provincies, waterschappen en DAW-coördinatoren) leidt ertoe dat informatie verschillend beschikbaar wordt gesteld. De belangrijke leveranciers waterschappen en DAW-coördinatoren gaan op korte termijn afspraken maken over hun bijdrage in de informatievoorziening, waardoor informatie meer eenduidig beschikbaar komt. Voor de inspiratie heeft het projectteam Deltaplan Agrarisch Waterbeheer een website gebouwd waar een groot aantal projecten op zichtbaar worden gemaakt (<http://agrarischwaterbeheer.nl/projectenoverzicht>)

De inventarisatie van projecten laat zien dat op verschillende niveaus gewerkt wordt aan het bedenken van activiteiten die leiden tot een vermindering van de milieubelasting op de waterkwaliteit. Het is van belang dat de projecten inderdaad gaan leiden tot een verbetering van de kwaliteit en wij de KRW-doelstelling en Nitraatdoelstelling op termijn gaan halen.

Dashboard wateropgave per 1 april 2019

Projecten dragen vaak bij aan meerdere doelen.